Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

22. veebruar 2022*

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JSK – Artikli 1 lõige 3 – Liikmesriikidevaheline üleandmiskord – Täitmise tingimused – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikli 47 teine lõik – Põhiõigus õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus – Süsteemsed või üldised puudused – Kaheetapiline kontroll – Kohaldamise kriteeriumid – Vahistamismäärust täitva õigusasutuse kohustus konkreetselt ja täpselt kontrollida, kas on põhjendatult alust arvata, et isikut, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, ähvardab üleandmise korral tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus

Liidetud kohtuasjades C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 14. septembri 2021. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 14. septembril 2021, Euroopa vahistamismääruse täitmise menetlustes järgmiste isikute suhtes:

X (C-562/21 PPU) ja

Y (C-563/21 PPU),

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident L. Bay Larsen, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, C. Lycourgos, S. Rodin, I. Jarukaitis, N. Jääskinen (ettekandja), I. Ziemele ja J. Passer, kohtunikud M. Ilešič, J.-C. Bonichot, L. S. Rossi, A. Kumin ja N. Wahl,

kohtujurist: A. Rantos,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 16. novembri 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– X, esindajad: *advocaten* N. M. Delsing ja W. R. Jonk,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Openbaar Ministerie, esindajad: C. L. E. McGivern ja K. van der Schaft,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja J. Langer,

– Iirimaa, esindaja: J. Quaney, keda abistas R. Kennedy, *SC*,

– Poola valitsus, esindajad: S. Żyrek, J. Sawicka ja B. Majczyna,

– Euroopa Komisjon, esindajad: S. Grünheid, K. Herrmann, P. Van Nuffel ja J. Tomkin,

olles 16. detsembri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused puudutavad nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24), (edaspidi „raamotsus 2002/584“) artikli 1 lõike 3 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 tõlgendamist.

2 Taotlused on esitatud Madalmaades kahe Euroopa vahistamismääruse täitmise raames, mille on vastavalt kohtuasjas C-562/21 PPU 6. aprillil 2021 teinud Sąd Okręgowy w Lublinie (Lublini regionaalne kohus, Poola) X-le mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks ja kohtuasjas C-563/21 PPU 7. aprillil 2021 teinud Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (Zielona Góra regionaalne kohus, Poola) Y-i suhtes kriminaalmenetluse läbiviimiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Raamotsuse 2002/584 põhjendused 5, 6 ja 10 on sõnastud järgmiselt:

„(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.

(6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õigusalase koostöö nurgakiviks.

[…]

(10) Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. Selle kohaldamise võib peatada ainult siis, kui üks liikmesriik on raskelt ja jätkuvalt rikkunud [ELL] artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid ja kui rikkumise on [ELL] artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks teinud [Euroopa Liidu N]õukogu ja sellel on artikli 7 lõikes 2 sätestatud tagajärjed.“

4 Raamotsuse artiklis 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ on ette nähtud:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [ELL] artiklis 6.“

5 Nimetatud raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a on ette nähtud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud ja vabatahtlikud alused.

6 Raamotsuse artiklis 8 on täpsustatud Euroopa vahistamismääruse sisu ja vorm.

7 Raamotsuse 2002/584 artiklis 15 „Üleandmisotsus“ on sätestatud:

„1. Vahistamismäärust täitev õigusasutus teeb käesolevas raamotsuses määratletud aja jooksul ja tingimustel otsuse, kas isik tuleb üle anda.

2. Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud teabest ei piisa üleandmisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, eelkõige seoses artiklitega 3–5 ja artikliga 8, mis tuleb kiiresti saata, ning võib selle saamiseks kehtestada tähtaja, võttes arvesse vajadust järgida artiklis 17 kehtestatud tähtaegu.

3. Vahistamismääruse teinud õigusasutus võib alati edastada täitvale õigusasutusele mis tahes vajalikku lisateavet.“

Madalmaade õigus

8 Raamotsus 2002/584 on Madalmaade õigusesse üle võetud 29. aprilli 2004. aasta Euroopa vahistamismäärust ja liikmesriikidevahelist üleandmiskorda käsitleva Euroopa Liidu Nõukogu raamotsuse rakendamise seadusega (üleandmisseadus) (Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet)) (*Stb*. 2004, nr 195), muudetud 17. märtsil 2021 (*Stb*. 2021, nr 155).

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-562/21 PPU

9 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule Rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad), esitati taotlus Sąd Okręgowy w Lublinie (Lublini regionaalne kohus, Poola) 6. aprillil 2021 tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks. Selle Euroopa vahistamismäärusega taotletakse Poola kodaniku vahistamist ja üleandmist, et pöörata täitmisele kaheaastane vabadusekaotuslik karistus, mis on puudutatud isikule 30. juuni 2020. aasta lõpliku kohtuotsusega mõistetud väljapressimise ja vägivallaga ähvardamise eest.

10 Puudutatud isik ei ole nõustunud enda üleandmisega Poola Vabariigile. Hetkel viibib ta Madalmaades vahi all seni, kuni eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb üleandmise kohta otsuse.

11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta ei ole kindlaks teinud ühtegi põhjust, mis seda üleandmist takistaks, välja arvatud põhjus, mida käsitleb tema esitatud eelotsuse küsimus Euroopa Kohtule.

12 Nimetatud kohus leiab, et alates 2017. aastast esineb süsteemseid või üldisi puudusi, mis mõjutavad kohtusüsteemi sõltumatust vahistamismääruse teinud liikmesriigis. Need puudused, mis esinesid juba käesoleva kohtuotsuse punktis 9 viidatud Euroopa vahistamismääruse tegemise ajal, on sellest ajast peale veelgi süvenenud. Selle kohtu sõnul esineb seega tegelik oht, et vahistamismääruse teinud liikmesriigile üleandmise korral rikutakse puudutatud isikule harta artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates mõjutavad need puudused eelkõige selle sättega tagatud põhiõigust seaduse alusel moodustatud kohtule.

14 See kohus leiab, et need puudused tulenevad eelkõige 8. detsembri 2017. aasta seadusest, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 3) (edaspidi „8. detsembri 2017. aasta seadus“), mis jõustus 17. jaanuaril 2018, ning eelkõige Krajowa Rada Sądownictwale (riiklik kohtute nõukoda, Poola) (edaspidi „KRS“) antud pädevusest nimetada Poolas ametisse kohtuvõimu liikmeid.

15 Sellega seoses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 23. jaanuari 2020. aasta resolutsioonile, milles viimati nimetatud kohus leidis, et KRS, kes oli alates 8. detsembri 2017. aasta seaduse jõustumisest otseselt allutatud poliitilistele võimudele, ei ole sõltumatu organ. See sõltumatuse puudumine toob kaasa puudusi kohtunike ametisse nimetamise menetluses. Mis puudutab muid kohtuid peale Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus), siis nähtub sellest resolutsioonist, et kohtukoosseis ei ole moodustatud nõuetekohaselt Poola kriminaalmenetluse seadustiku (Kodeks postępowania karnego) tähenduses, kui sellesse koosseisu kuulub isik, kes on kohtunikuks nimetatud KRSi ettepanekul vastavalt 17. jaanuaril 2018 jõustunud seadusele, sest kõnealune puudus kohtuniku ametisse nimetamise menetluses toob kohtuasja asjaoludel kaasa sõltumatuse ja erapooletuse tagatiste rikkumise Poola põhiseaduse, harta artikli 47 ja 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 6 tähenduses.

16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ka 15. juuli 2021. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Poola (kohtunike distsiplinaarkord) (C-791/19, EU:C:2021:596, punktid 108 ja 110).

17 Lisaks märgib see kohus, et ta tutvus 25. jaanuaril 2020 koostatud nimekirjaga, mis sisaldab 384 kohtuniku nime, kes on alates 8. detsembri 2017. aasta seaduse jõustumisest KRSi ettepanekul ametisse nimetatud. Nimetatud kohus peab tõenäoliseks asjaolu, et ametisse nimetamiste arv on sellest ajast alates suurenenud.

18 Neil asjaoludel leiab ta, et esineb tegelik oht, et üks või mitu kohtunikku, kes nimetati KRSi ettepanekul ametisse alates 8. detsembri 2017. aasta seaduse jõustumisest, on osalenud puudutatud isiku suhtes alustatud kriminaalmenetluses.

19 Ta märgib sellega seoses, et puudutatud isik ei saa alates 14. veebruarist 2020 enam tõhusalt vaidlustada kohtuniku ametisse nimetamise kehtivust ega seda, kas kohtunik täidab oma õigusemõistmise ülesandeid seaduspäraselt. Nimelt tuleneb 20. detsembri 2019. aasta seadusest, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust, Poola kõrgeimat kohut käsitlevat seadust ja teatud muid seadusi (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; *Dz. U.* 2020, jrk nr 190), mis jõustus 14. veebruaril 2020, et Poola kohtutel ei ole lubatud neid küsimusi hinnata.

20 Lisaks rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa Inimõiguste Kohus on oma kohtupraktikas leidnud, et EIÕK artikli 6 lõikega 1 tagatud õigus „seaduse alusel moodustatud“ kohtule, mis on küll autonoomne õigus, on siiski tihedalt seotud selles sättes ette nähtud sõltumatuse ja erapooletuse tagatistega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab sellega seoses kriteeriumidele, mis on selles kohtupraktikas kehtestatud selleks, et teha kindlaks, kas kohtunike ametisse nimetamise menetluses tuvastatud õigusvastasused rikuvad õigust seaduse alusel moodustatud kohtule EIÕK artikli 6 lõike 1 tähenduses (EIK 1. detsembri 2020. aasta otsus Ástráðsson *vs.* Island, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, punktid 243–252, ja EIK 22. juuli 2021. aasta kohtuotsus Reczkowicz *vs.* Poola, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, punktid 221–224).

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus selle kohta, kas neid kriteeriume tuleb kohaldada ka vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise kontekstis.

22 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Millist kriteeriumi peab kohaldama kohus, kes peab otsustama jõustunud vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava meetme täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise üle, kui see kohus analüüsib, kas vahistamismääruse teinud liikmesriigis rikuti süüdimõistva otsuseni viinud kohtumenetluses õigust seaduse alusel moodustatud kohtule, arvestades, et sellise rikkumise korral ei olnud selles liikmesriigis võimalik kasutada ühtegi tõhusat õiguskaitsevahendit?“

Kohtuasi C-563/21 PPU

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitati ka taotlus täita Euroopa vahistamismäärus, mille tegi 7. aprillil 2021 Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (Zielona Góra regionaalne kohus, Poola). Selle Euroopa vahistamismäärusega taotletakse Poola kodaniku vahistamist ja üleandmist kriminaalmenetluse läbiviimiseks.

24 Puudutatud isik, kes ei nõustunud enda üleandmisega Poola Vabariigile, viibib Madalmaades vahi all seni, kuni eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb üleandmise kohta otsuse.

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta ei ole kindlaks teinud ühtegi põhjust, mis seda üleandmist takistaks, välja arvatud põhjus, mida käsitlevad selles kohtuasjas esitatud eelotsuse küsimused.

26 See kohus esitab samad põhjendused kui need, mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktides 12–17 ja mis ta esitab eelotsusetaotluses kohtuasjas C-562/21 PPU ning mille alusel ta leiab, et süsteemsed või üldised puudused, mis mõjutavad kohtusüsteemi sõltumatust vahistamismääruse teinud liikmesriigis, mõjutavad eelkõige isiku põhiõigust seaduse alusel moodustatud kohtule, mis on tagatud harta artikli 47 teise lõiguga.

27 Mis puudutab selle isiku olukorda, kelle üleandmist taotletakse kohtuasjas C-563/21 PPU, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et esineb tegelik oht, et juhul, kui antakse luba selle isiku üleandmiseks Poola Vabariigile kriminaalmenetluse läbiviimiseks, peab teda puudutavat kriminaalasja lahendama üks või mitu nendest kohtunikest, kes on pärast 8. detsembri 2017. aasta seaduse jõustumist, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 14, ametisse nimetatud KRSi ettepanekul.

28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib aga, et isikul, kelle üleandmist taotletakse kriminaalmenetluse läbiviimiseks, on sisuliselt võimatu individuaalselt viidata õigusvastasustele ühe või mitme sellise kohtuniku ametisse nimetamisel, kes peab teda puudutavat kriminaalasja arutama. Nimelt, erinevalt isikust, kelle üleandmist taotletakse vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks – juhtum, mis on kõne all kohtuasjas C-562/21 PPU –, ei saa isik, kelle üleandmist taotletakse kriminaalmenetluse läbiviimiseks, kohtuasjade juhusliku jaotamise korra tõttu Poola kohtutes teha vahistamismäärust täitvale õigusasutusele teatavaks kohtukoosseisu, kes peab lahendama teda puudutavat kriminaalasja pärast tema üleandmist. Pealegi ei saa isik – käesoleva kohtuotsuse punktis 19 nimetatud 20. detsembri 2019. aasta seaduse jõustumise tõttu 14. veebruaril 2020 – pärast seda, kui ta on Poola Vabariigile üle antud, tõhusalt vaidlustada kohtuniku ametisse nimetamise kehtivust ega seda, kas kohtunik täidab oma õigusemõistmise ülesandeid seaduspäraselt.

29 Lisaks, mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 20 mainitud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat, siis tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas kriteeriume, mida see kohus kohaldas, et hinnata, kas kohtunike ametisse nimetamise menetluses tuvastatud õigusvastasused rikuvad õigust seaduse alusel moodustatud kohtule EIÕK artikli 6 lõike 1 tähenduses, tuleb kohaldada ka kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise kontekstis.

30 Lõpuks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) kehtestatud kriteeriumid, mida on kinnitatud 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsuses Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), on kohaldatavad selle hindamisel, kas üleandmise korral tekib puudutatud isikul tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust seaduse alusel moodustatud kohtule, ja kui see on nii, siis kuidas tuleks neid kriteeriume kohaldada.

31 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas tuleb kohaldada kriteeriumi, mis on määratletud 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) ja mida on kinnitatud 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsuses Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), kui esineb tegelik oht, et puudutatud isiku üle mõistab õigust kohus, mida ei ole seaduse alusel moodustatud?

2. Kas tuleb kohaldada kriteeriumi, mis on määratletud 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) ja mida on kinnitatud 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsuses Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), kui isik, kelle üleandmist taotletakse ja kes püüab enda üleandmist vaidlustada, ei saa seda kriteeriumi täita, kuna sel hetkel ei ole kohtuasjade juhusliku määramise korra tõttu võimalik kindlaks teha nende kohtute koosseisu, kus tema üle hiljem kohut mõistetakse?

3. Kas asjaolu, et Poolas puudub tõhus õiguskaitsevahend kohtunike ametisse nimetamise kehtivuse vaidlustamiseks, kui näib, et puudutatud isik ei saa sel hetkel tõendada, et kohtud, kus tema üle hiljem kohut mõistetakse, koosnevad kohtunikest, kes ei ole ametisse nimetatud kehtivalt, rikub õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele olemust, mis tähendab, et vahistamismäärust täitev liikmesriik on kohustatud keelduma selle isiku üleandmisest?“

Menetlus Euroopa Kohtus

32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada eelotsusetaotlused Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel eelotsuse kiirmenetluses.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab oma taotlust sellega, et esitatud eelotsuse küsimused puudutavad EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, et X-lt ja Y-lt on praegu võetud vabadus ning Euroopa Kohtu vastus nendele eelotsuse küsimustele mõjutab otseselt ja otsustavalt puudutatud isikute vahi all pidamise kestust.

34 Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb arvesse võtta asjaolu, et põhikohtuasjas puudutatud isikult on võetud vabadus ja tema vahi all pidamine sõltub põhikohtuasjas käsitletava vaidluse lahendusest (26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Käesoleval juhul, nagu nähtub eelotsusetaotlustest, on puudutatud isikud praegu vahi all ning Euroopa Kohtu vastus esitatud küsimustele mõjutab otseselt ja otsustavalt nende vahi all pidamise kestust.

36 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu esimene koda 29. septembril 2021 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlused lahendada käesolevad eelotsusetaotlused kiirmenetluses.

37 Samuti otsustas Euroopa Kohtu esimene koda määrata kohtuasjad C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU läbivaatamiseks suurkojale.

38 Euroopa Kohtu esimese koja presidendi 29. septembri 2021. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

39 Oma ainsa küsimusega kohtuasjas C-562/21 PPU ja kolme küsimusega kohtuasjas C-563/21 PPU, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on andmeid vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatuses esinevate süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis puudutavad eelkõige kohtuvõimu liikmete ametisse nimetamise menetlust, võib see asutus keelduda isiku üleandmisest põhjendusega, et selle üleandmise korral on tegelik oht, et rikutakse selle isiku põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus, mis on sätestatud harta artikli 47 teises lõigus, kui:

– vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse raames ei ole selle põhiõiguse oletatava rikkumise peale menetluses, mille tulemusel nimetatud isik süüdi mõisteti, võimalik kasutada ühtegi tõhusat õiguskaitsevahendit ja

– kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse raames ei saa puudutatud isik üleandmise hetkel kõnealustes kohtutes kohtuasjade juhusliku määramise korra tõttu kindlaks teha selle kohtu koosseisu, kus tema üle hiljem kohut mõistetakse, ning vahistamismääruse teinud liikmesriigis ei ole tõhusat õiguskaitsevahendit kohtunike ametisse nimetamise kehtivuse vaidlustamiseks.

Sissejuhatavad märkused

40 Kõigepealt tuleb märkida, et nii liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõte kui ka vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis ise tugineb liikmesriikidevahelisele vastastikusele usaldusele, on liidu õiguses väga olulised, kuna need võimaldavad luua ja säilitada sisepiirideta ala. Vastastikuse usalduse põhimõtte kohaselt on iga liikmesriik kohustatud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Seega, kui liikmesriigid rakendavad liidu õigust, siis võivad nad olla selle sama õiguse alusel kohustatud eeldama, et teised liikmesriigid järgivad põhiõigusi, mistõttu neil puudub nii võimalus nõuda teiselt liikmesriigilt põhiõiguste riigisisest kaitset kõrgemal tasemel, kui see on tagatud liidu õigusega, kui ka võimalus kontrollida – välja arvatud erandjuhtudel –, kas see teine liikmesriik on tegelikult konkreetsel juhul järginud liidus tagatud põhiõigusi (18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punkt 192).

42 Selles kontekstis on raamotsus 2002/584, mis viib sisse kuritegude toimepanemises süüdi mõistetute või kahtlustatavate üleandmise lihtsustatud ja tõhusa süsteemi, mõeldud hõlbustama ja kiirendama õigusalast koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, põhinedes suurel usaldusel, mis peab liikmesriikide vahel olema (26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis raamotsuse 2002/584 põhjenduse 6 kohaselt kujutab endast kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö „nurgakivi“, on väljendatud raamotsuse artikli 1 lõikes 2, mille kohaselt on liikmesriigid põhimõtteliselt kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt selle raamotsuse sätetele (26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Sellest tuleneb, et Euroopa vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad põhimõtteliselt keelduda vahistamismääruse täitmisest vaid ammendavalt loetletud alustel, mis on ette nähtud selles raamotsuses, ning Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada üksnes mõne raamotsuse artiklis 5 ammendavalt ette nähtud tingimuse. Järelikult, kui Euroopa vahistamismääruse täitmine kujutab endast põhimõtet, siis on täitmisest keeldumine erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 37).

45 Samas rajaneb suur usaldus liikmesriikide vahel, millel Euroopa vahistamismääruse mehhanism põhineb, eeldusel, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kriminaalkohtud, kes pärast Euroopa vahistamismääruse täitmist peavad läbi viima kriminaalmenetluse kohtu alla andmiseks või vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimiseks ning sisulise kriminaalmenetluse, vastavad nõuetele, mis tulenevad harta artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõigusest õiglasele kohtulikule arutamisele (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 58). See põhiõigus on ülimalt tähtis, et tagada kõikide liidu õigusega isikutele antud õiguste ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Neil asjaoludel, kuigi iga liikmesriik peab kõigepealt selleks, et tagada selle mehhanismi toimimise aluseks olevate vastastikuse usalduse põhimõtte ja vastastikuse tunnustamise põhimõtte täielik kohaldamine, Euroopa Kohtu lõppkontrolli all tagama nimetatud põhiõiguse nõuete järgimise, hoidudes kõigist meetmetest, mis võivad seda kahjustada (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 40), võib vahistamismäärust täitval õigusasutusel olla juhul, kui esineb tegelik oht, et Euroopa vahistamismääruse subjektiks oleva isiku üleandmise korral vahistamismääruse teinud õigusasutusele rikutakse seda põhiõigust,

õigus jätta see Euroopa vahistamismäärus nimetatud raamotsuse artikli 1 lõike 3 alusel erandkorras täitmata (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 59).

47 Seejärel on Euroopa Kohus samuti rõhutanud, et raamotsust 2002/584 koostoimes harta sätetega ei saa tõlgendada nii, et sellega seatakse kahtluse alla liikmesriikidevahelise õigusalase koostöö süsteemi tõhusus, mille üheks peamiseks elemendiks on Euroopa vahistamismäärus niisugusena, nagu liidu seadusandja on selle ette näinud (26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Nii on Euroopa Kohus otsustanud, et eelkõige selleks, et tagada Euroopa vahistamismääruse toimimine, peab ELL artikli 4 lõike 3 esimeses lõigus sätestatud lojaalse koostöö kohustus leidma rakendust vahistamismäärust täitvate ja vahistamismääruse teinud õigusasutuste dialoogis. Lojaalse koostöö põhimõttest tuleneb eelkõige, et liikmesriigid abistavad täielikus vastastikuses austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel (26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Lõpuks ja eelnevate kaalutluste jätkuks peavad vahistamismääruse teinud ja vahistamismäärust täitvad õigusasutused tõhusa õigusalase koostöö tagamiseks kriminaalasjades selle koostöö aluseks oleva vastastikuse usalduse soodustamiseks täielikult kasutama iseäranis raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõikes 1 ja artiklis 15 ette nähtud vahendeid (6. detsembri 2018. aasta kohtuotsus IK (lisakaristuse täideviimine), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

Tingimused, mille esinemisel võib vahistamismäärust täitev õigusasutus raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 3 alusel keelduda selle isiku üleandmisest, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, põhjendusel, et esineb tegelik oht, et vahistamismääruse teinud õigusasutusele üleandmise korral rikutakse isiku põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus

50 Arvestades eelkõige kaalutlusi, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 40–46, on Euroopa Kohus seoses raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikega 3 juba otsustanud, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on andmeid vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste kohta, siis ei või see õigusasutus siiski eeldada, et on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, viimata läbi konkreetset ja täpset kontrollimist, mis võtaks arvesse eelkõige selle isiku isiklikku olukorda, süüteo laadi ning vahistamismääruse tegemise faktilist tausta, näiteks ametivõimude avaldusi või tegevust, millega võidakse sekkuda üksikjuhtude menetlemisse (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 69).

51 Seega ei piisa ainuüksi teabest liikmesriigi kohtusüsteemi sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste esinemise või süvenemise kohta, et õigustada selle liikmesriigi kohtu tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumist (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 63).

52 Käesoleva kohtuotsuse punktis 50 nimetatud kaheetapilise kontrolli raames, mis seoses harta artikli 47 teise lõiguga toodi esimest korda välja 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 47–75), peab Euroopa vahistamismäärust täitev õigusasutus esimeses etapis kindlaks tegema, kas on objektiivseid, usaldusväärseid, täpseid ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmeid, mis tõendavad tegelikku ohtu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seoses esinevate süsteemsete või üldiste puuduste tõttu rikutakse selle sättega tagatud põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele (17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Teises etapis peab vahistamismäärust täitev õigusasutus konkreetselt ja täpselt kontrollima, mil määral võivad esimeses etapis tuvastatud puudused mõjutada selle liikmesriigi kohut, kes on pädev puudutatud isiku suhtes alustatud menetlust läbi viima, ja kontrollima, kas isiku isiklikku olukorda ning selle süüteo laadi, millega seoses ta kohtu alla antakse, ja Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta arvestades ning võttes arvesse teavet, mille see liikmesriik on raamotsuse 2002/584 artikli 15 lõike 2 alusel edastanud, on põhjendatult alust arvata, et nimetatud liikmesriigile üleandmise korral ähvardab isikut selline oht (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

54 Käesoleval juhul soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas see kaheetapiline kontroll, mille Euroopa Kohus on kinnitanud 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) ja 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsuses Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), arvestades harta artikli 47 teises lõigus sätestatud põhiõigusega õiglasele kohtulikule arutamisele seonduvaid sõltumatuse ja erapooletuse tagatisi, on kohaldatav juhul, kui küsimuse all on samuti selle põhiõigusega seotud tagatis, mis puudutab seaduse alusel moodustatud kohut, ning kui see on nii, siis millised on selle kontrolli tingimused ja läbiviimise kord. Eelkõige soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, milline on mõju sellele kontrollile asjaolul, et niisugune organ nagu KRS, mis koosneb peamiselt liikmetest, kes esindavad seadusandlikku või täidesaatvat võimu või on nende poolt valitud, osaleb vahistamismääruse teinud liikmesriigis kohtuvõimu liikmete ametisse nimetamises või nende karjääri arengus.

55 Mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktides 52 ja 53 meenutatud kaheetapilise kontrolli kohaldatavust eelmises punktis kirjeldatud juhul, siis tuleb esimesena rõhutada lahutamatuid seoseid, mis harta artikli 47 teise lõigu sõnastuse kohaselt on – selle sätte tähenduses põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele silmas pidades – kohtute sõltumatuse ja erapooletuse tagatiste ning õiguse seaduse alusel moodustatud kohtule vahel.

56 Euroopa Kohtu praktikast, mille kujundamisel on arvestatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat, tuleneb seega, et kuigi õigus sellisele kohtule, mis on tagatud nii EIÕK artikli 6 lõikega 1 kui ka harta artikli 47 teise lõiguga, on autonoomne õigus, on see siiski tihedalt seotud nendest kahest sättest tuleneva sõltumatuse ja erapooletuse tagatisega. Täpsemalt, kuigi igal nendes sätetes ette nähtud nõudel on täpne eesmärk, mis teeb neist õiglase kohtuliku arutamise konkreetsed tagatised, on nende tagatiste eesmärk järgida aluspõhimõtteid, milleks on õigusriik ja võimude lahusus. Iga nimetatud nõude aluseks on kohustus kaitsta usaldust, mida kohtuvõim peab õigussubjektile sisendama, ning kohtuvõimu sõltumatust teistest võimudest (vt selle kohta

6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 124 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Mis täpsemalt puudutab kohtunike ametisse nimetamise menetlust, siis on Euroopa Kohus alati Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale viidates leidnud, et arvestades põhimõttelisi tagajärgi, mida see menetlus toob kaasa kohtuvõimu nõuetekohasele toimimisele ja legitiimsusele demokraatlikus riigis, kus valitseb õigusriik, on selline protsess tingimata tihedalt seotud mõistega „seaduse alusel moodustatud kohus“ EIÕK artikli 6 lõike 1 tähenduses, täpsustades seejuures, et selle sätte tähenduses hinnatakse kohtu sõltumatust muu hulgas selle alusel, mil viisil kohtu liikmed ametisse nimetatakse (vt selle kohta 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 125 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Euroopa Kohus on samuti toonitanud, et tagatised sõltumatusse ja erapooletusse seaduse alusel moodustatud kohtusse pöördumiseks ning eelkõige tagatised, mis määravad kindlaks niisuguse kohtu mõiste ja koosseisu, kujutavad endast õiguse õiglasele kohtumenetlusele nurgakivi. Selle kontrollimine, kas organ kujutab endast oma koosseisu poolest niisugust kohut – kui selles küsimuses on tõsiseid kahtlusi –, on vajalik usalduse tarvis, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad õigussubjektile sisendama (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 126 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Teisena tuleb rõhutada, et kui nõustuda sellega, et vahistamismäärust täitev õigusasutus võib Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda ainuüksi põhjusel, mis põhineb käesoleva kohtuotsuse punkti 54 teises lauses mainitud asjaolul, siis viiks see raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 3 sellise tõlgenduseni, mis eirab selle kohtuotsuse punktides 44 ja 46 meenutatud Euroopa Kohtu praktikat.

60 Lisaks tuleb selle sätte tõlgendamisel tagada nii nende isikute põhiõiguste austamine, kelle üleandmist taotletakse, kui ka muude huvide arvessevõtmine, näiteks vajadus austada olenevalt olukorrast kõnealuste kuritegude ohvrite põhiõigusi.

61 Kolmandate isikute õiguste olemasolu kriminaalmenetluses eeldab Euroopa vahistamismääruse mehhanismi kontekstis vahistamismäärust täitva liikmesriigi koostöökohustust. Lisaks peab neid õigusi arvesse võttes tuvastus, et puudutatud isiku üleandmisel vahistamismääruse teinud liikmesriigile on tegelik oht, et rikutakse selle isiku põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, põhinema piisavatel faktilistel asjaoludel (vt selle kohta ka EIK 9. juuli 2019. aasta otsus Castaño *vs*. Belgia, CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, punktid 82, 83 ja 85).

62 Samamoodi on üks raamotsuse 2002/584 eesmärkidest võitlus karistamatuse vastu. Kui süsteemsete või üldiste puuduste esinemine vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatuses oleks iseenesest piisav, et võimaldada vahistamismäärust täitval õigusasutusel jätta läbi viimata kaheetapiline kontroll, mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktides 52 ja 53, ja keelduda raamotsuse artikli 1 lõike 3 alusel täitmast teise liikmesriigi tehtud Euroopa vahistamismäärust, tooks see kaasa suure ohu, et isikud, kes hoiavad kõrvale karistuse kandmisest pärast süüdimõistmist või õigusemõistmisest pärast kuriteos kahtlustuse saamist, jäävad karistamata isegi siis, kui puuduvad konkreetsed andmed, mis võimaldaksid kindlaks teha, et nende üleandmise korral ähvardab neid tegelik oht, et rikutakse nende põhiõigust õiglasele

kohtulikule arutamisele (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 64).

63 Kolmandana viiks eelmises punktis kirjeldatud lähenemisviis selleni, et Euroopa vahistamismääruse mehhanismi kohaldamine selle liikmesriigi suhtes tegelikult peatub, eirates Euroopa Ülemkogu ja nõukogu pädevust selles küsimuses.

64 Nimelt, nagu Euroopa Kohus on meelde tuletanud, saab selle kohaldamise peatada ainult siis, kui üks liikmesriikidest on raskelt ja jätkuvalt rikkunud ELL artiklis 2 sätestatud põhimõtteid, mille hulka kuulub õigusriigi põhimõte, ja kui rikkumise on ELL artikli 7 lõike 2 alusel kindlaks teinud Euroopa Ülemkogu ja sellel on ELL artikli 7 lõikes 3 sätestatud tagajärjed (17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 57).

65 Seega on ainult juhul, kui Euroopa Ülemkogu on teinud otsuse, mille tagajärjel on nõukogu selle liikmesriigi suhtes peatanud raamotsuse 2002/584 kohaldamise, vahistamismäärust täitev õigusasutus kohustatud automaatselt keelduma selle liikmesriigi tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest, ilma et ta peaks konkreetselt hindamagi, kas esineb tegelik oht, et kahjustatakse puudutatud isiku põhiõiguse õiglasele kohtulikule arutamisele olemust (17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

66 Käesoleva kohtuotsuse punktides 55–65 esitatud kaalutlustest tuleneb, et vahistamismäärust täitev õigusasutus peab läbi viima selle kohtuotsuse punktides 52 ja 53 nimetatud kaheetapilise kontrolli, et hinnata, kas puudutatud isiku üleandmise korral esineb tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus, mis on sätestatud harta artikli 47 teises lõigus.

Kontrolli esimene etapp

67 Selle kontrolli esimeses etapis peab vahistamismäärust täitev õigusasutus üldiselt hindama, kas esineb tegelik oht, et rikutakse põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on eelkõige seotud selle liikmesriigi kohtute sõltumatuse puudumisega või seaduse alusel moodustatud kohut puudutava nõude rikkumisega süsteemsete või üldiste puuduste tõttu selles liikmesriigis (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

68 Sellisel hindamisel tuleb lähtuda harta artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõiguse kaitse standardist (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

69 Mis puudutab esiteks sõltumatuse ja erapooletuse nõuet, mis – nagu on rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 55–58 – on tihedalt seotud nõudega, et kohus oleks moodustatud seaduse alusel, siis nende nõuete puhul on eeldatav selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas kohtuorgani koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaja kestust ning nende taandumise, taandamise ja tagandamise aluseid ning mis võimaldavad ümber lükata õigussubjektide mis tahes põhjendatud kahtlusi selle kohta, kas nimetatud organ on väljaspool

väliste tegurite haardeulatust ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (vt selle kohta 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).

70 Mis puudutab ametisse nimetamise otsuseid, siis on muu hulgas vaja, et nende tegemise sisulised tingimused ja kord oleksid sellised, et need ei tekitaks selliseid põhjendatud kahtlusi ametisse nimetatud kohtunike suhtes (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus (uuesti läbivaatamine) Simpson *vs*. nõukogu ja HG *vs*. komisjon, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Teiseks, mis puudutab seaduse aluse moodustatud kohtu nõuet, siis märkis Euroopa Kohus, viidates Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale EIÕK artikli 6 kohta (EIK 8. juuli 2014. aasta otsus Biagioli *vs*. San Marino, CE:ECHR:2014:0708DEC000816213, punktid 72–74, ja EIK 2. mai 2019. aasta otsus Pasquini *vs*. San Marino, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, punktid 100 ja 101 ning seal viidatud kohtupraktika), et väljend „seaduse alusel moodustatud“ väljendab eelkõige õigusriigi põhimõtet. See väljend ei puuduta mitte üksnes kohtu enda eksisteerimise õiguslikku alust, vaid ka kohtu koosseisu igas kohtuasjas ning mis tahes muid riigisiseseid õigusnorme, mille järgimata jätmine muudab ühe või mitme kohtuniku osalemise asja läbivaatamisel õigusvastaseks, ja mille hulka kuuluvad iseäranis vastava kohtu liikmete sõltumatust ja erapooletust puudutavad sätted. Lisaks hõlmab õigus asja arutamisele „seaduse alusel moodustatud“ kohtus juba oma olemuselt kohtunike ametisse nimetamise menetlust (vt selle kohta 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus (uuesti läbivaatamine) Simpson *vs*. nõukogu ja HG *vs*. komisjon, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punkt 73).

72 Kriteeriumide kohta, mille alusel hinnata, kas on rikutud põhiõigust asja arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus harta artikli 47 teise lõigu tähenduses, tuleb rõhutada, et igasugust õigusvastasust kohtunike ametisse nimetamise menetluses ei saa pidada selliseks rikkumiseks.

73 Õigusvastasus asjaomases kohtusüsteemis kohtunike ametisse nimetamisel toob sellise rikkumise kaasa eelkõige juhul, kui see õigusvastasus on niisugust laadi ja niisuguse raskusastmega, mis tekitab tegeliku ohu, et muud võimuharud, iseäranis täitevvõim, võivad ohustada ametisse nimetamise menetluse tulemuse terviklikkust ja tekitades sellega õigussubjektides põhjendatud kahtluse ühe või mitme asjasse puutuva kohtuniku sõltumatuse ning erapooletuse suhtes (vt selle kohta 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 130 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Seaduse alusel moodustatud kohtu nõude rikkumise tuvastamine ja selle tagajärjed sõltuvad üldisest hinnangust teatud hulgale asjaoludele, mis koos vaadelduna aitavad õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi kohtunike sõltumatuse ja erapooletuse suhtes (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punktid 131 ja 132, ning 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punktid 152–154).

75 Seega, asjaolu, et niisuguses organis nagu riiklik kohtute nõukoda, kes osaleb kohtunike nimetamise menetluses, on ülekaalus seadusandliku võimu valitud liikmed, ei anna iseenesest alust kahelda selle menetluse tulemusel ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuses (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, punktid 55 ja 56). Olukord võib siiski olla teistsugune, kui see asjaolu koostoimes teiste asjakohaste teguritega ja

nende valiku tegemise tingimustega tekitab selliseid kahtlusi (vt selle kohta 15. juuli 2021. aasta otsus kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (kohtunike distsiplinaarkord), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 103).

76 Asjaolu, et organ, mis koosneb peamiselt liikmetest, kes esindavad seadusandlikku või täidesaatvat võimu või on nende poolt valitud, osaleb vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtunike ametisse nimetamise menetluses, ei ole seega iseenesest piisav, et põhjendada vahistamismäärust täitva õigusasutuse otsust keelduda puudutatud isiku üleandmisest.

77 Sellest tuleneb, et Euroopa vahistamismääruse täitmisega seotud üleandmismenetluse kontekstis tuleb selle hindamiseks, kas esineb tegelik oht, et rikutakse põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on eelkõige seotud selle liikmesriigi kohtute sõltumatuse puudumisega või seaduse alusel moodustatud kohut puudutava nõude rikkumisega süsteemsete või üldiste puuduste tõttu selles liikmesriigis, anda kõigil objektiivsetel, usaldusväärsetel, täpsetel ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmetel põhinev üldhinnang kohtusüsteemi toimimisele nimetatud liikmesriigis ning eelkõige selles liikmesriigis kohtunike ametisse nimetamise üldise raamistiku kohta.

78 Käesoleval juhul on peale andmete, mis on toodud põhjendatud ettepanekus, mille Euroopa Komisjon on nõukogule ELL artikli 7 lõike 1 alusel esitanud (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 61), selle hindamise seisukohast eriti asjakohased eelkõige need andmed, mida mainib eelotsusetaotluse esitanud kohus: nimelt Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 23. jaanuari 2020. aasta resolutsioon ja Euroopa Kohtu praktika, nagu see, mille aluseks on 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982); 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153); 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kohtunike distsiplinaarkord) (C-791/19, EU:C:2021:596) ja 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798), mis sisaldavad viiteid vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtusüsteemi toimimise seisule.

79 Selle hinnangu andmisel võib vahistamismäärust täitev õigusasutus võtta arvesse ka Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat, milles on tuvastatud, et kohtunike ametisse nimetamise menetlusega seoses on rikutud seaduse alusel moodustatud kohtu nõuet (vt eelkõige EIK 22. juuli 2021. aasta otsus Reczkowicz *vs.* Poola, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719).

80 Igaks juhuks tuleb veel lisada, et nende asjakohaste andmete hulgas on ka vahistamismääruse teinud liikmesriigi konstitutsioonikohtu praktika, mis seab kahtluse alla liidu õiguse esimuse ja EIÕK siduvuse ning Euroopa Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu nende otsuste siduvuse, mis käsitlevad selle liikmesriigi kohtusüsteemi korraldust ja eelkõige kohtunike ametisse nimetamist reguleerivate õigusnormide kooskõla liidu õiguse ja nimetatud konventsiooniga.

81 Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab selliste andmete põhjal, mida on nimetud käesoleva kohtuotsuse punktides 78–80, et esineb tegelik oht, et rikutakse põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on eelkõige seotud selle liikmesriigi kohtute sõltumatuse puudumisega või seaduse alusel moodustatud kohut puudutava nõude rikkumisega selle tõttu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis esinevad süsteemsed või üldised puudused, siis ei saa ta keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, ilma et ta viiks läbi selle kohtuotsuse punktides 52 ja 53 kirjeldatud kontrolli teise etapi.

Kontrolli teine etapp

82 Teises etapis peab vahistamismäärust täitev õigusasutus hindama, kas kontrolli esimeses etapis tuvastatud süsteemsed või üldised puudused võivad konkretiseeruda, kui puudutatud isik antakse üle vahistamismääruse teinud liikmesriigile, ja kas konkreetse juhtumi asjaoludel seisab see isik seega silmitsi tegeliku ohuga, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus, mis on sätestatud harta artikli 47 teises lõigus.

83 Isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, peab esitama konkreetsed andmed, mis annavad üleandmismenetluses vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks alust arvata, et kohtusüsteemi süsteemsed või üldised puudused on konkreetselt mõjutanud teda puudutava kriminaalasja menetlemist, või mis annavad üleandmismenetluses kriminaalmenetluse läbiviimiseks alust arvata, et sellised puudused võivad sellist mõju avaldada. Selliste konkreetsete andmete esitamine, mis puudutavad eespool viidatud süsteemsete või üldiste puuduste mõju tema konkreetsel juhtumil, ei piira selle isiku võimalust esitada muid asjakohaseid tõendeid, mis on seotud just kõnealuse kohtuasjaga ja mis võimaldavad tõendada, et menetlus, mille läbiviimiseks vahistamismääruse teinud õigusasutus tema üleandmist taotleb, kahjustab konkreetselt tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

84 Juhul kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et andmed, mille puudutatud isik on esitanud, annavad küll alust arvata, et need süsteemsed ja üldised puudused on avaldanud või võivad avaldada konkreetset mõju selle isiku konkreetsel juhtumil, kuid ei ole piisavad selleks, et tõendada, et niisugusel juhul esineb tegelik oht, et rikutakse põhiõigust seaduse alusel moodustatud kohtule, ja seega keelduda kõnealuse Euroopa vahistamismääruse täitmisest, peab see asutus raamotsuse 2002/584 artikli 15 lõike 2 kohaselt paluma vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutusel saata talle kiiresti vajalik lisateave.

85 Kuna vahistamismääruse teinud õigusasutus on kohustatud selle teabe vahistamismäärust täitvale õigusasutusele esitama (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft (kinnipidamistingimused Ungaris), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika), võib vahistamismäärust täitev õigusasutus pidada mis tahes käitumist, mis näitab vahistamismääruse teinud õigusasutuse lojaalse koostöö puudumist, asjakohaseks, et hinnata, kas isikul, kelle üleandmist taotletakse, oleks üleandmise korral tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on sätestatud harta artikli 47 teises lõigus.

86 Lisaks sellele täpsustusele ja mis puudutab esiteks olukorda, mida käsitletakse kohtuasjas C-562/21 PPU, kus Euroopa vahistamismäärus on tehtud isiku üleandmiseks vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimiseks, peab isik, kelle üleandmist taotletakse, esitama konkreetsed andmed, mille alusel ta leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtusüsteemi süsteemsed või üldised puudused on mõjutanud teda puudutava kriminaalasja menetlemist ja eelkõige seda kohtukoosseisu, kes on seda kriminaalasja lahendanud, mistõttu selle kohtukoosseisu ühe või mitme kohtuniku puhul ei olnud liidu õigusega nõutavad sõltumatus ja erapooletus tagatud.

87 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 74–76 ja vastupidi sellele, mida väidab Madalmaade valitsus, ei ole selles osas piisav teave, mis viitab asjaolule, et üks või mitu kohtunikku, kes osalesid menetluses, mille tulemusel mõisteti süüdi see isik, kelle üleandmist taotletakse, määrati ametisse sellise organi ettepanekul, kes koosneb peamiselt liikmetest, kes esindavad seadusandlikku või täidesaatvat võimu või on nende poolt valitud, nagu see on KRSi puhul alates 8. detsembri 2017. aasta seaduse jõustumisest.

88 Järelikult on veel vaja, et see isik esitaks teda puudutavat kriminaalasja lahendanud kohtukoosseisuga seoses andmeid eelkõige asjaomase kohtuniku või asjaomaste kohtunike ametisse nimetamise menetluse ja nende võimaliku lähetamise kohta, mille põhjal vahistamismäärust täitev õigusasutus saaks kohtuasja asjaoludel tuvastada, et on piisavalt alust arvata, et see koosseis oli moodustatud selliselt, et võis seda isikut puudutava kriminaalmenetluse jooksul kahjustada tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus, mis on sätestatud harta artikli 47 teises lõigus.

89 Näiteks võib teave, mis on vahistamismäärust täitva õigusasutuse käsutuses ja mis annab tunnistust konkreetse kohtuniku lähetamisest sellesse kohtukoosseisu, kes lahendas seda isikut puudutavat kriminaalasja, kelle üleandmist taotletakse, kui selle lähetamise otsustas justiitsminister kriteeriumide alusel, mis ei ole ette teada, ja mis võidakse igal ajal tühistada otsusega, mida minister ei põhjenda, anda piisavalt alust järeldamaks, et puudutatud isiku konkreetses olukorras esineb tegelik oht, et seda põhiõigust rikutakse (vt analoogia alusel 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punktid 77–90).

90 Lisaks on asjakohane igasugune teave selle kriminaalmenetluse kulgemise kohta, mille tulemusel asjaomane isik süüdi mõisteti, näiteks vajaduse korral selle kohta, kuidas isik kasutas talle kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid. Eelkõige tuleb arvesse võtta seda, kas nimetatud isikul on võimalus taotleda vahistamismääruse teinud liikmesriigis kohtukoosseisu ühe või mitme liikme taandamist põhjustel, mis on seotud tema põhiõiguse õiglasele kohtulikule arutamisele rikkumisega, seda, kuidas see isik kõnealust taandamise taotlemise õigust kasutab, ja teavet, mis on saadud sellise taotluse edasise menetlemise või võimaliku edasikaebemenetluse käigus.

91 Käesoleval juhul märkis Poola valitsus oma kirjalikes seisukohtades, ilma et seda oleks kohtuistungil kahtluse alla seatud, et Poola menetlusõigus näeb puudutatud isikule ette võimaluse taotleda mõne sellise kohtuniku või kogu kohtukoosseisu taandamist, kes peab teda puudutavat kriminaalasja lahendama, kui tal on kahtlusi selle kohtukoosseisu ühe või mitme kohtuniku sõltumatuses või erapooletuses.

92 Ent miski käesolevas eelotsusemenetluses Euroopa Kohtu käsutuses olevas toimikus ei võimalda üksikasjalikumate täpsustuste puudumisel riigisisese õiguse ja selle erinevate asjakohaste sätete kohta järeldada, et puudutatud isiku niisuguse võimaluse olemasolu oma õigusi kaitsta oleks kahtluse alla seatud pelgalt selle asjaolu tõttu – mille eelotsusetaotluse esitanud kohus välja tõi ja millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 19 –, et alates 20. detsembri 2019. aasta seaduse jõustumisest 14. veebruaril 2020 ei saa enam tõhusalt vaidlustada kohtuniku ametisse nimetamise kehtivust ega seda, kas kohtunik täidab oma õigusemõistmise ülesandeid seaduspäraselt.

93 Mis teiseks puudutab kohtuasjas C-563/21 PPU käsitletavat olukorda, kus Euroopa vahistamismäärus on tehtud kriminaalmenetluse läbiviimiseks, siis tuleb rõhutada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu mainitud asjaolu, et isikule, kelle üleandmist taotletakse, ei saa enne tema võimalikku üleandmist olla teada nende kohtunike nimed, kes pärast tema üleandmist peab lahendama kriminaalasja, milles tõenäoliselt viiakse selle isiku suhtes läbi menetlus, ei ole iseenesest piisav, et sellest üleandmisest keelduda.

94 Miski raamotsusega 2002/584 kehtestatud süsteemis ei võimalda asuda seisukohale, et isiku üleandmine vahistamismääruse teinud liikmesriigile kriminaalmenetluse läbiviimiseks sõltub sellest, kas on tagatud, et selles kriminaalmenetluses toimub kohtumenetlus konkreetses kohtus, ja veelgi vähem sellest, kui täpselt on kindlaks määratud kohtunikud, kes peavad seda kriminaalasja lahendama.

95 Vastupidine tõlgendus võtaks käesoleva kohtuotsuse punktides 52 ja 53 nimetatud kontrolli teiselt etapilt kogu soovitava toime ja seaks ohtu nii raamotsuse 2002/584 eesmärgi saavutamise, mida on meenutatud selle kohtuotsuse punktis 42, kui ka vastastikuse usalduse liikmesriikide vahel, millel põhineb selle raamotsusega kehtestatud Euroopa vahistamismääruse mehhanism.

96 Sellistel asjaoludel, nagu on kõne all kohtuasjas C-563/21 PPU, kus Euroopa vahistamismääruse subjektiks olevat isikut puudutavat kohtuasja arutava kohtu koosseis ei ole teada hetkel, mil vahistamismäärust täitev õigusasutus peab otsustama tema üleandmise vahistamismääruse teinud liikmesriigile, ei saa see asutus siiski jätta läbi viimata juhtumi asjaolude igakülgset hindamist, mille eesmärk on kontrollida nimetatud isiku esitatud andmete alusel, mida on vajaduse korral täiendatud vahistamismääruse teinud õigusasutuse esitatud teabega, kas puudutatud isiku üleandmise korral on olemas tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus.

97 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 63 sisuliselt märkis, võivad sellised andmed eelkõige puudutada ametiasutuste avaldusi, millel võib konkreetses kohtuasjas tähtsust olla. Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib tugineda ka mis tahes muule teabele, mida ta peab asjakohaseks: näiteks teabele, mis on seotud puudutatud isiku isikliku olukorraga, kuriteo laadiga, mille tõttu tema suhtes menetlus toimub, ja faktilise kontekstiga, milles kõnealune Euroopa vahistamismäärus tehti, ning vajaduse korral ka mis tahes muule tema käsutuses olevale teabele kohtunike kohta, kes moodustavad kohtukoosseise, mis on tõenäoliselt pädevad lahendama seda isikut puudutavat kohtuasja pärast tema üleandmist vahistamismääruse teinud liikmesriigile.

98 Sellega seoses tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 87 esitatud kaalutluste jätkuks siiski täpsustada, et teabest selle kohta, et üks või mitu kohtunikku, kes on pädeva kohtu kohtunikud, või kui on teada, siis kes kuuluvad asjaomasesse kohtukoosseisu, nimetati ametisse sellise organi ettepanekul, kes koosneb peamiselt liikmetest, kes esindavad seadusandlikku või täidesaatvat võimu või on nende poolt valitud, nagu see on KRSi puhul alates 8. detsembri 2017. aasta seaduse jõustumisest, ei piisa selle tuvastamiseks, et puudutatud isikul on tema üleandmise korral tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele seaduse alusel moodustatud kohtus. Selline järeldus eeldab igal juhul ühe või mitme asjaomase kohtuniku ametisse nimetamise menetluse juhtumipõhist hindamist.

99 Samamoodi, kuigi vahistamismäärust täitev õigusasutus ei saa välistada, et isikul, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kriminaalmenetluse läbiviimiseks, võib üleandmise korral olla tegelik oht, et seda põhiõigust rikutakse, ainuüksi sel põhjusel, et sellel isikul on vahistamismääruse teinud liikmesriigis võimalus taotleda kohtukoosseisu ühe või mitme liikme taandamist, kes peab seda isikut puudutavat kriminaalasja lahendama, võib see asutus seda võimalust siiski arvesse võtta, kui selle ohu hindamisel tähtsust omavat asjaolu (vt analoogia alusel 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft (kinnipidamistingimused Ungaris), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, punkt 117).

100 Sellega seoses ei ole asjaolul, et niisugust taandamist saab Euroopa vahistamismääruse kontekstis, mis on tehtud kriminaalmenetluse läbiviimiseks, vajaduse korral taotleda alles pärast asjaomase isiku üleandmist ja alles siis, kui see isik on saanud teada selle kohtukoosseisu, kes peab tegema otsuse tema suhtes alustatud kriminaalmenetluses, tähtsust selle hindamisel, kas on olemas tegelik oht, et selle isiku üleandmise korral saab talle osaks kõnealuse põhiõiguse rikkumine.

101 Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus tuvastab igakülgse hindamise tulemusel, et on põhjendatult alust arvata, et puudutatud isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus, peab see asutus raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 3 alusel hoiduma asjaomase Euroopa vahistamismääruse täitmisest. Vastupidisel juhul peab ta kooskõlas raamotsuse artikli 1 lõikes 2 sätestatud põhimõttelise kohustusega selle vahistamismääruse täitma (vt selle kohta 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 61).

102 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimustele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on andmeid vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatuses esinevate süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis puudutavad eelkõige kohtuvõimu liikmete ametisse nimetamise menetlust, võib see asutus keelduda isiku üleandmisest üksnes juhul, kui:

– vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse raames nimetatud asutus tuvastab, et kohtuasja konkreetsetel asjaoludel on põhjendatult alust arvata, et lähtudes eelkõige nimetatud isiku esitatud andmetest, mis seonduvad teda puudutavat kriminaalasja lahendanud kohtukoosseisuga, või muudest asjaoludest, mis on olulised selle kohtukoosseisu sõltumatuse ja erapooletuse hindamisel, on rikutud selle isiku põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus, mis on sätestatud harta artikli 47 teises lõigus, ja

– kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse raames see asutus tuvastab, et konkreetse juhtumi asjaoludel on põhjendatult alust arvata, et lähtudes eelkõige puudutatud isiku esitatud andmetest, mis on seotud tema isikliku olukorraga, kuriteo laadiga, mille tõttu tema suhtes menetlus toimub, ja faktilise kontekstiga, milles see Euroopa vahistamismäärus tehti, või lähtudes muudest asjaoludest, mis on olulised selle kohtukoosseisu sõltumatuse ja erapooletuse hindamisel, kes tõenäoliselt peab seda isikut puudutavat kriminaalasja lahendama, on sellel isikul tema üleandmise korral tegelik oht, et seda põhiõigust rikutakse.

Kohtukulud

103 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on andmeid vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatuses esinevate süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis puudutavad eelkõige kohtuvõimu liikmete ametisse nimetamise menetlust, võib see asutus keelduda isiku üleandmisest üksnes juhul, kui:

– **vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse raames nimetatud asutus tuvastab, et kohtuasja konkreetsetel asjaoludel on põhjendatult alust arvata, et lähtudes eelkõige nimetatud isiku esitatud andmetest, mis seonduvad teda puudutavat kriminaalasja lahendanud kohtukoosseisuga, või muudest asjaoludest, mis on olulised selle kohtukoosseisu sõltumatuse ja erapooletuse hindamisel, on rikutud selle isiku põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teises lõigus, ja**

– **kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse raames see asutus tuvastab, et konkreetse juhtumi asjaoludel on põhjendatult alust arvata, et lähtudes eelkõige puudutatud isiku esitatud andmetest, mis on seotud tema isikliku olukorraga, kuriteo laadiga, mille tõttu tema suhtes menetlus toimub, ja faktilise kontekstiga, milles see Euroopa vahistamismäärus tehti, või lähtudes muudest asjaoludest, mis on olulised selle kohtukoosseisu sõltumatuse ja erapooletuse hindamisel, kes tõenäoliselt peab seda isikut puudutavat kriminaalasja lahendama, on sellel isikul tema üleandmise korral tegelik oht, et seda põhiõigust rikutakse.**

Allkirjad